

Zsinati beszámoló

Próhle Gergely országos felügyelő

2016. november 18.

Tisztelt Zsinat, kedves Testvérek!

A beszámolási időszak bővelkedett olyan eseményekben, amelyek a Magyarországi Evangélikus Egyház működésének körülményeit lényegesen befolyásolták. Mint az eddigi kilenc beszámolóm során, e tizedikben is fontosnak tartom, hogy a zsinat nyilvánossága előtt legalább e szűk időkeretben érdemi beszélgetés folyjék mindarról, amiről egyébként internetes fórumokon, szűk körű beszélgetéseken annyi szó esik. Igyekeztem tehát a beszámolóban érintett témákat úgy összeválogatni, hogy egy ilyen zsinati eszmecserehez megfelelő alpanyagot szolgáltatassak.

Egyház és közélet

A közéleti diskurzus legfőbb témája továbbra is migráció/menekültkérdés maradt. Tekintettel arra, hogy a kormányzati politikai cselekvés egyik, talán legfőbb mozgatórugója is a migráció kérdése volt, egyházunk képviselőinek e tárgykörben tett nyilatkozatai a korábbiaknál sokkal inkább politikai színezetet kaptak. S ahogy a kérdéssel kapcsolatos politikai tét is egyre nőtt – lásd az október 2-i népszavazás eredményét – úgy kerültek a témával kapcsolatos megnyilvánulások is egyre inkább az érdeklődés középpontjába. Szükségtelen e helyen részletesen írni e polémia egyes elemeiről, a lényeg azonban az, hogy – más történelmi egyházakhoz képest különösen – lényegesen csökkent az evangélikusok iránti kormányzati rokonszenv. Nem kívánom értékelné az egyes szereplők viselkedését ez ügyben, pusztán a tényekre szorítkozva megállapítom: a fejlemények nyomán a beszámolási időszakban tovább erősödött a katolikus-református dominancia, vagyis hogy leginkább e két egyház jut nyilvánossághoz, részesül a különböző állami kegyekből.

Különböző fórumokon felvetődött, hogy e helyzetben a pályázati források erősen apadni látszanak, az intézmény-átadás körülményei is esetleg megnehezülhetnek. S bár minden e fajta, egyházunk ellen irányuló diszkriminációt a hazai politikai kultúra súlyos hiányosságának tartok, fontosnak tartom jelezni, hogy a javak esetleges elmaradása semmiképpen sem lehet oka a lehangoló népmozgalmi adatoknak. Vagyis lehet, hogy e helyzetben több energiát lehetne fektetni a gyülekezetek építésbe ott is, ahol korábban a pályázatok adminisztrációja töltötte ki a munkatársak munkaidejét.

Ebben az összefüggésben figyelemre méltó az 1%-os bevételek alakulása is. Az elmúlt évhez képest történt 8 százalékos feletti növekedés nyilvánvalóan nem, vagy nem csak a lelkes régi egyháztagoknak, hanem egyházunk megnyilvánulásait távolabbról követő szimpatizánsoknak, a szó többes értelmében kereső embereknek is köszönhetjük.

Országos felügyelőként több olyan egyeztetésen vettem részt, ami a fent leírt állapotok javítását volt hivatva szolgálni. Ezeket a tisztázó beszélgetéseket folytatni kell, ugyanakkor nem mondhatunk le arról, hogy az egyház álláspontja a menekült kérdésben is elvű és világos legyen. Ha elfogadjuk azt az állítást, mely szerint a menekülők szomorú helyzetét, nem a probléma térségünkbe importálásával, hanem a megoldásnak a válságövezetekbe való exportálásával lehetne könnyíteni, akkor azt kellene

megvizsgálunk, hogy miképpen tudnánk egyházon belül megszervezni a válságövezetekhez legközelebb eső térségekben élő emberek támogatását. Egy ilyen kezdeményezés nem menne szembe a hazai migrációs politika főáramával, ugyanakkor világossá tenné a keresztyén ember felelősségét nyomorúságos helyzetben lévő embertársai iránt, bárhol is éljenek azok. Reméljük, hogy az e területen nagy gyakorlattal rendelkező bajor testvéreinkkel a decemberi konzultáció során meg tudjuk majd beszélni, miképpen tudnánk együttműködni egy ilyen projekt felépítésében.

Egyházunk közéleti jelenlétének minősége részben missziós képességének is a lenyomata, vagyis korántsem mindegy, hogy milyen formában jelenünk meg a szélesebb nyilvánosság előtt. Az erről szóló eszmecserék régóta folynak, de sajnos úgy tűnik, hogy a valóban korszerű, ugyanakkor egyházunk tagjainak korfájára is tekintettel lévő megoldásokat mindmáig nem sikerült megtalálnunk. Az Evangélikus Élet kétheti lappá alakulását én nem tartom szerencsésnek, a magazin-forma képi megjelenését, színvilágát idegennek érzem az evangélikus hagyománytól. Az internetes megjelenés ugyanakkor igen sokszínű, bár olykor nem világos, hogy a hivatalos egyházi weboldal és a Kötőszó-blogmegjelenés között pontosan hol is húzódnak a határok, mi tekinthető hivatalos egyházi állásfoglalásnak, s mi az, ami az egyébként örvendetes és színes egyházon belüli gondolatgazdagság gyümölcse. További hiányosság – s ezt a felügyelők országos konferenciáján is többen szóvá tették – hogy a sokat emlegetett hálózatosság, vagyis hogy gyülekezeteink többet tudjanak egymás életéről, kezdeményezéseiről, nem jelenik meg az országosan hozzáférhető média-fórumokon. Szerencsés fejlemény ugyanakkor, hogy immár nem húzódik olyan éles határ a webes és a nyomtatott megjelenés tartalma között, a munkatársak együttműködése is harmonikusabbnak tűnik. A rádió- és tévéműsorok megújulása szintén pozitív fejlemény, ugyanakkor korántsem lehetünk elégedettek a hallgatottság mértékével, még ha ez nem is elsősorban műsoraink minőségével, hanem a közmédia korlátozott népszerűségével magyarázható. Folyik az evangélikus média-hálózat felülvizsgálata, melynek keretében az átgondoltabb forráselosztás mellett feltehetően szükség lesz további emberi és anyagi befektetésekre is ahhoz, hogy közéleti jelenlétünk valóban megfelelő minőségű és hatásfokú legyen.

Tekintettel arra, hogy eddigi kormánytisztviselői munkám számos ponton összekapcsolódott egyházunk közéleti jelenlétével, fontosnak tartom e helyen is tájékoztatni a zsinatot, hogy 2016. szeptember 1-i hatállyal helyettes államtitkári megbízatásomról lemondtam, mivel korábban megpályáztam a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatói állását, amit elnyertem, s amit 2017. január 1-től töltök majd be.

Intézményeink, egyházunk belső élete

Amint azt már számos alkalommal leírtam, az egyház élete egyre inkább az intézményekben, s sajnálatos módon kevésbé a gyülekezetekben tapasztalható meg. Az emberekkel való közvetlen kapcsolat lehetősége az intézmények által adott, a kérdés csupán az, hogy „a halastóban folyó emberhalászat” lehetősége mennyire inspirálja az erre hivatottakat. Ugyanakkor mind oktatási, mind diakóniai intézményeink legfőbb erőssége a szakmai munka minősége, így ennek minőségbiztosítása elengedhetetlen a lelki, hitéleti szempontok mellett. Az Országos Iroda illetékes osztályai és a bizottságok fontos szerepet játszanak e minőségbiztosításban, ugyanakkor – még ha országos fenntartású intézményről van is szó - az ő munkájuk nem pótolhatja a helyi közösségek odafigyelését, szerető gondoskodását. Az intézmények jelentőségének növekedését jelzi az egyház-finanszírozásban betöltött szerepük növekedése is. A tartalékalapok mérete pontosan jelzi ezt, azok felhasználása pedig nyilvánvalóan az adott szakterülethez, tehát vagy oktatáshoz, vagy a diakóniához köthetően általános

egyházi célt is kell szolgálgjon. Intézményeink, elsősorban iskoláink jobb beilleszkedése az egyház munkájának egészébe azért is fontos, mert reménység – és az eddigi sok éves gyakorlat – szerint, középiskoláink tanulói közül verbuválódhatna leginkább a Hittudományi Egyetem hallgatói gárdája. Az idei év riasztó felvételi statisztikája sajnos nem annak tanújele, hogy az evangélikus közép fokú oktatás egyúttal a lelkész képzés rekrutációs bázisa is lenne. Ennek okát érdemes lenne alapos vizsgálat tárgyává tenni. A fentiek fényében nem véletlen, hogy az elfogadásra váró költségvetési törvény legfőbb tartalmi súlypontjai az ifjúsági munka és az iskolai hitoktatás.

Az elmúlt időszakban a gyülekezetek jogi személyisége kapcsán kialakult vitában világossá vált, hogy bizonyos gyülekezeteink önállóságához való ragaszkodás minden realitást nélkülöző ambíció. Ha ehhez hozzávesszük a népszámlálás adatait az evangélikus válaszolók csökkenő penetrációjára vonatkozóan, akkor az önállóság sok esetben még inkább illuzórikussá válik. A tendenciák ismeretében érdemes tehát áttekinteni egyházmegyéink gyülekezeti struktúráját. A közelmúltban részt vehettem espereseink tanácskozásán, melynek végkicsengése az volt, hogy érdemes lenne az ő vezetésükkel, szempontjaik alapján normatív módon kidolgozni az önálló gyülekezet, vagy általában az életképes gyülekezet kategóriájának kritériumrendszerét. Ki másnak lenne ehhez alaposabb hely- és valóságismerete, mint az espereseknek. E vizsgálódás következő eleme lehet az egyházi szervezeti struktúra felülvizsgálata, érteve ezalatt az egyházmegyék számát, méretét, az esperesek szerepének átalakulását. A cél az egyházi középszint jelentőségének megemelése, egyúttal a püspökök leterheltségének csökkentése lenne. Hogy az épülő gyülekezetek és az ő vezetőik lehessenek egy, a gyülekezeti munka, az intézményeink és gyülekezeteink jobb együttműködésének erősítésére összpontosító átalakítás referenciapontjai, szintén az esperesi kar (s persze a megyei felügyelők) közreműködésével kellene kidolgozni a lelkési, gyülekezeti előjárói munka minőségbiztosításának feltételrendszerét, módszertanát is.

Nem lehet elégszer elismételni: a népszámlálás eredményének és népmozgalmi adataink ismeretében nem maradhatunk tétlenek! A felügyelők legutóbbi országos konferenciáján is kiderült, hogy az egyház népében nagy a hajlandóság a változtatásra. A gyülekezetek világi előjárói pontosan érzik, tudják, hogy a Szentlélek ereje bár fontos, de munkáját önerőből is érdemes megtámogatni.

Kitekintés

Az előttünk álló egy év a reformáció kezdetének 500. évfordulójáról szólni. Talán még kicsit sok is lesz az ünneplésből, ugyanakkor minden alkalmat meg kell ragadni, ahol Luther Márton tanításait ismertetni lehet. Nyilván sok helyen fog bekövetkezni az, amit már mostanság is látunk: elsősorban református testvéreink jutnak a tudatlanabb újságírók eszébe – a reformáció szó hallatán. Ilyenkor egy kedves, de határozott beavatkozás mindenkinek javallt! Végezetül köszönöm mindenkinek munkám támogatását, a közös szolgálatban még mindig sokkal több az öröm, mint a bosszúság – s ezért kimondottan hálás vagyok. Kérem jelentésem elfogadását!

E

r

ő

s

v

á

r

a

m